

Rolkó Zoltán

A REPÜLŐKIKÉPZÉS FEJLESZTÉSÉNEK IRÁNYAI, LEHETŐSÉGEI A HELIKOPTER ALEGYSÉGEKKEL SZEMBEN TÁMASZTOTT MEGVÁLTOZOTT FELADATRENDSZER KÖVETELMÉNYEINEK MEGFELELŐEN

A Magyar Honvédség harci és szállítóhelikopter alegységei jelenleg is a hetvenes évek közepén kifejlesztett szakutasítások szerint hajtják végre repülő kiképzésüket. A harcihelikopter zászlóalj a „Re-390 A Mi-24D helikopter harc kiképzési utasítása”, a szállítóhelikopter zászlóalj pedig a „Re-1320 A Mi-8 helikopter kiképzési utasítása” szerint. E szakutasítások gyakorlatilag a korabeli szovjet repülőtiszt iskolák kiképzési anyagának fordításai, melyek a helikoptervezetők, valamint kisebb mértékben a gépszemélyzetek egyéb tagjainak szó szoros értelmében vett repüléstechnikai kiképzésére íródtak. E hangsúly mellett az alegységekre vonatkozó kiképzési követelmények, módszerek és eljárások elhanyagolható mértékben kapnak helyet. A RE-390 98. gyakorlata „A Század harctevékenysége összefegyvernemi egységek (magasabb egységek) érdekében, azok által végrehajtott harc feladatok közben” például ezt a feladatot – mely az egyik legsokrétűbb és legbonyolultabb – elintézi fél oldalban.

Nem szerepel a szakutasításokban azoknak az eljárásoknak a leírása, melyek a helikopterek béke és békétől eltérő helyzetbeli alkalmazásával függenek össze. Nem szerepelnek bennük továbbá az elmúlt harmincöt-negyven év alatt megváltozott feladatrendszerek, a műveletekből levont tapasztalatok, nem beszélve a megváltozott szövetségi rendszerből fakadó differenciákról, valamint a technikai fejlesztésekből adódó lehetőségekről.

A cikk célja, hogy felvázolja a megváltozott körülményekhez igazodó kiképzési prioritásokat, fő irányokat, módszereket, amelyek megfelelőek a Magyar Honvédség harci és szállítóhelikopter alegységeinek, valamint támogatják azok hatékony műveleti alkalmazását.

A KIKÉPZÉS HIÁNYOSSÁGAINAK OKAI

Doktrínális háttér

A bevezetőben említett szabályzatok kizárólag a gépszemélyzetek, alegységek repüléstechnikai kiképzésével, és továbbképzésével foglalkoznak. Az alegységek harc feladatra történő felkészítését csak megemlítik, érdemben nem tárgyalják. Nincs tisztázva bennük a helikopter alegységek alkalmazása sem, magyarul nem ismert, hogy milyen műveleti feladatra jók például a földi célok elleni lövészetek. Nem volt tisztázható ez egyébként sem, hiszen a szabályzatok kiadásakor nem állt

rendelkezésre – és az óta sem áll – magasabb szintű harcszabályzat, doktrína mely meghatározta volna a helikopter alegységek alkalmazását. A nyolcvanas évek közepétől megjelentek ugyan a repülőfegyvernemek harcászati elveivel foglalkozó módszertani segédletek¹ (ugyancsak szovjet dokumentumok fordításában), ezek legalább az alkalmazási elveket lefektették. A módszerek és eljárások tekintetében viszont megálltak a hadtest, hadosztályszintű műveleteknél. A harcihelikopterek alkalmazását például ezredkötelékben határozták meg, ami irreális volt – és ma is az – a Magyar Honvédség számára.

A módszerek és eljárások nem lettek tovább bontva alegységekre, kisebb kötelékekre, valamint nem születtek meg az ezeket támogató egyéb szabályzók sem.

A NATO csatlakozás után kiadásra került Magyar Honvédség Légierő Doktrínában egy betű sem szerepel a helikopterek alkalmazásáról, kivéve egy-két másodlagos feladatot, például a kutatás-mentést. Szó sem esik a szárazföldi csapatok helikopteres támogatásáról, ami pedig a helikopter alegységek alaprendeltetésű feladatköre lenne. A Helikopter Műveletek Doktrína eddig nem került kiadásra (a szerkesztés 2006 februárjában megtörtént), melyben a NATO vonatkozó kiadványának² megfelelően meghatározásra kerülnének a helikopter alegységek szárazföldi csapatok érdekében végrehajtott feladatai. Más kérdés az, hogy a dokumentum figyelmen kívül hagyja a magyar sajátosságokat, így a meghatározott feladatok nem, vagy más formában felelnek meg a Magyar Honvédség igényeinek. A Mi-24 harcihelikopter esetében, ugyanakkor lényegesen sokrétűbb feladatrendszer is meghatározható lenne, ha a típus képességeit számításba vesszük.

Haderőnemi hovatartozás

A Magyar Honvédség helikopter erői, a nyolcvanas évek végétől kezdve – legalábbis formailag – három esetben szenvedtek el változást a haderőnemi hovatartozás terén.

A szolnoki és a szentkirályszabadjai helikopter egységek a Csapatrepülő Parancsnokság, majd a Szárazföldi Csapatok Parancsnokságának alárendeltségébe tartozott. Mindkét esetben a parancsnokságokon, egy eléggé nagy létszámú helikopteres törzs működött, mely azonban nem integrálódott szervesen a szárazföldi törzsbe, így a műveleti tervezési területen sem volt meg a kellő együttműködés. A helikopteres törzs a bevezetőben említett két szakutasítás alapján tervezte a repülő kiképzést, aminek nem sok köze volt a harc feladat-orientált kiképzéshez, vagyis a szárazföldi csapatok igényeihez. Évente egy-két magasabbegység szintű gyakorlaton került csupán sor a szárazföldi csapatokkal történő együttműködésre, de ez az együttműködés a szovjet modell szerint hadosztály szinten valósult meg, a hadosztályok szervezetében működő légi összekötő csoport útján, egység és alegységszinten ebből az együttműködésből semmi sem volt érezhető. Nem kerültek megfelelően kidolgozásra és főleg begyakorlásra azok az eljárások, melyek a szárazföldi alegységek

¹ Re-1407 Front és hadseregrepülők harci alkalmazása 1986;

Re-1438 Repülőfegyvernemek harcászata IV. kötet, Front és hadseregrepülők harcászati alkalmazása az összefegyvernemi harcban (hadműveletben) 1988;

² ATP-49C Use Of Helicopters In Land Operations, Volume I-II (STANAG 2999).

előretolt repülésirányító pontjai³ és a helikopter rajok, géppárok közötti kommunikációra szolgáltak. A délszláv válság idején ez a hiányosság olyan módon került kiküszöbölésre, hogy a szárazföldi erők készenléti alegységeihez, a harcihelikopter századok állományából delegáltak helikoptervezetőket, vagy helikoptervezető-lövészeket ERIP beosztásba, így biztosítva volt az együttműködés a helikopter kötelék és a készenléti zászlóalj parancsnokai között. Erre az együttműködésre azonban soha nem került sor, sem gyakorlás, sem éles alkalmazás során. Nem is voltak az eljárások kidolgozva, valamint egyeztetve.

A kilencvenes években a helikopter egységek átkerültek a Légierő Vezérkar, majd a Légierő Parancsnokság alárendeltségébe. Ekkor átmenetileg szinte mindenféle kapcsolat megszakadt a helikopterek és a szárazföldi csapatok között. A szállítóhelikopter alegységek légiszállítási, ejtőernyős dobási és hasonló feladatait kivéve nem volt műveleti együttműködés a haderőnemek között. Még az évi egy-két gyakorlat sem került végrehajtásra, melyek során a helikopter alegységeknek alkalmuk lett volna az együttműködés gyakorlására. A szárazföldi csapatoknál pedig megszűntek a légi összekötő csoportok így megszűnt az egyetlen összekötő kapocs is, mely a szárazföldi egységek és a helikopterek között megvolt. A helikopter erők azonban nem illettek bele a klasszikus légierő hadrendjébe – nem véletlen, hogy más országokban általában a szárazföldi csapatok alárendeltségébe tartoztak. A légierő nem igazán tudott a helikopterekkel, főleg a harcihelikopterekkel mit kezdeni, így gyakran megfogalmazódott esetleges kivonásuk lehetősége.

A NATO csatlakozással némileg megváltozott a helyzet. A NATO műveletekben szolgálatot teljesítő szárazföldi és légierős állomány rájött arra, hogy a huszonegyedik század műveletei, különösen az aszimmetrikus hadviselés során, a helikopterek alkalmazása nélkülözhetetlen az összhaderőnemi műveletek rendkívül széles skálájában.

A helikopter alegységek szervezeti felépítése

A nyolcvanas évek közepén a helikopteres egységek ezred és század szervezetben működtek. A helikopter századok egy kis szakmai törzsből, a hajózó állományból, valamint a helikoptereket kiszolgáló műszaki állományból álltak. Később a műszaki állományt a repülő mérnök-műszaki szolgálat szolgálati alárendeltségébe helyezték, így a helikopterszázadok kizárólag a hajózó állományból álltak. Ez a rendszer – egy két és fél éves időszaktól eltekintve – a mai napig fennáll, csak a századokat közben zászlóaljnak nevezték át. Azért nem lehet az átnevezést átszervezésnek nevezni, mert a zászlóaljnak nem kapták meg azokat a támogató és kiszolgáló elemeket, melyek képessé tennék a zászlóaljakat az önálló működésre. Nincs ezzel semmi baj, amíg a repülés repülőtéri körülmények között folyik. A helikopter alegységek legnagyobb előnye azonban a repülőtértől való függetlenség – ami egyben követelmény is – melyre azonban csak akkor van lehetőségük, ha megvan a szükséges mindenoldalú biztosításuk, tehát képesek önállóan előretolt műveleti bázisra⁴ történő kitelepülésre,

³ Előretolt repülésirányító pont – a továbbiakban ERIP.

⁴ Előretolt műveleti bázis: Forward Operating Base – a továbbiakban FOB.

valamint képesek közbeeső leszállóhelyek⁵ telepítésére és fenntartására. E képesség hiánya csak elméleti problémát okozott, míg Szolnokon és Szentkirályszabadján is működött helikopteres alakulat. A két repülőtérrel, gyakorlatilag az ország minden része elérhető volt a helikopterek harcászati hatósugarán belül. Így például a szolnoki alakulat Szentkirályszabadjáról hajtotta végre lövészeti feladatait a hajmáskéri lőtérén. Hasonlóképpen a légi célokra történő éleslövészetet a harcihelikopter századok Szolnokra települve hajtották végre a nádudvari lőtérén. Így gyakorlatilag minden feladat megoldható volt alegységszintű település nélkül. 1988-2004 között a harcihelikopter századok egyetlen alkalommal, egy repülőharcászati gyakorlat keretében hajtottak végre kitelepülést Nagyvázsöny körzetébe három nap időtartamra. Megváltozott a helyzet, mikor a MH 87. Bakony Harcihelikopter Ezredet felszámolták. Kiderült, hogy az egyetlen lőtér, ahol irányított rakétalövészetet lehet végrehajtani, csak kitelepüléssel érhető el, valamint az időközben egyre intenzívebb együttműködésnek köszönhetően, a szárazföldi csapatok gyakorlatain is csak így volt képes megjelenni a helikopter kötelék. Ezek összesen évi négy-hat kitelepülést jelent alegység szinten több mint két hónap távolléttel, nem beszélve a kisebb kötelékben végrehajtott településekről. Ezeknek a kitelepüléseknek a biztosítása nem alegység, hanem egységszintű feladat, vagyis a helikopter zászlóaljzat meg kell erősíteni a bázis állományából. Ezzel csak az a gond, hogy a helikopter bázis biztosító elemeit nem erre a feladatra tervezték, így ha a zászlóalj települt, akkor a bázison nem volt elegendő biztosító erő. A haderő tervezésekor érthetetlen okból egységesítették a harcászati vadászrepülő alakulatot a helikopteressel, holott teljesen más a feladatuk, csak annyi bennük a közös, hogy mindkettő harci eszközei a levegőben tartózkodnak. Így katasztrofálisan alulméretezték a helikopter bázis kiszolgáló-támogató erejét, valamint az alegységeket megfosztották az önálló település képességétől.

Módszertani hiányosságok

A bevezetőben említett szakutastítások nagy hangsúlyt fektetnek az egyéni repüléstechnikai készség fejlesztésére, az egyes helikopter és a kötelék kiképzés folyamán. A kiképzési gyakorlatok kategorizálása kiképzési ág, helikopterek száma, napszak és időjárási viszonyok szerint történik.

Kiképzési ág szerint a gyakorlatok lehetnek:

- helikoptertervezési technika;
- helikoptertervezési technika műszerek szerint;
- repülés repülőtérén kívüli leszállóhelyen;
- összetett műrepülés;
- légitájékozódás;
- harci alkalmazás;

Helikopterek száma szerint:

- egyes helikopter;

⁵ Közbeeső leszállóhely: Forward Arming And Refueling Point – a továbbiakban FARP.

- géppár;
- raj;
- század;
- ezred;

Napszak szerint:

- nappal;
- éjszaka;

Időjárási viszonyok szerint:

- egyszerű;
- bonyolult.

Ez a rendszer kiváló egy repülőiskola növendékének, minden benne van ami az egyéni repülési készség elsajátításához szükségesek. Az utasítások előírják, melyik manővert milyen paraméterekkel kell végrehajtani, mik az egyes gyakorlatok biztonsági rendszabályai. Van azonban egy nagy hiányosságuk. Nem szerepel benne a gépszemélyzetén és a kötelékeken belüli feladat és figyelemmegosztás rendje, a koordináció megszervezése. Hiányzik továbbá a feladat közbeni döntések meghozatalához, valamint a körülményekhez való alkalmazkodáshoz és a helyzetfelismeréshez szükséges segítség. Ez azt vonja maga után, hogy a helikoptervezetők csak az előírt paraméterekkel hajtják a gyakorlatokat, nincsenek rákényszerítve a feladat közbeni gondolkodásra, valamint a döntések meghozatalára. Ez azt eredményezi, hogy egy műveleti feladat közben a legjobb esetben is bizonytalan lesz a gépszemélyzet.

Nincs meghatározva egyetlen szabályzatban sem a helikopterek alkalmazása szárazföldi műveletekben, így nem szerepelhetnek sehol a műveletek tervezéséhez szükséges segédletek, eljárások, valamint módszerek, amelyek a sikeres műveletek kulcsfontosságú tényezői. Nincs egyértelműen leszabályozva a vezetés és irányítás rendje, az összekötőtisztek szerepe, eljárásai. Nincsenek meghatározva azok az eljárások, amelyek képessé tesznek, például egy különleges műveleti csoportparancsnokot, hogy azonnali beavatkozást kérjen a részére kirendelt helikopterköteléktől.

Technikai fejlesztések követése

A műveleti alkalmazhatóság érdekében a helikoptereken az alábbi fejlesztéseket kellene elvégezni:

Harci és szállítóhelikoptereken egyaránt:

- Navigáció:
 - integrált műholdas helymeghatározó⁶/tehetetlenségi navigációs rendszer⁷;
- Műszeres repülési szabályok szerinti működés képessége:
 - ultrarövidhullámú rádióiránytű⁸/távolság-meghatározó rendszer⁹;
 - műszeres leszállító rendszer¹⁰;

⁶ Műholdas Helymeghatározó Rendszer: Global Positioning System – a továbbiakban GPS.

⁷ Tehetetlenségi Navigációs Rendszer: Inertial Navigation System – a továbbiakban INS.

⁸ Ultrarövidhullámú rádióiránytű: Very High Frequency Radiocompass – a továbbiakban VOR.

- Éjszakai alkalmazás képessége:
 - éjjellátó berendezés/szemüveg¹¹;
 - NVG kompatibilis kabin és külső megvilágítás;
 - infravörös érzékelő berendezés¹²;
- Kommunikáció:
 - szélessávú, titkosított rádió-berendezések;
 - műholdas kommunikációs berendezés¹³;
- Azonosításra szolgáló berendezések:
 - saját- ellenség felismerő rendszer¹⁴;
 - saját erőket követő rendszer¹⁵;
- Önvédelmi berendezések:
 - radar besugárzásjelző¹⁶;
 - rakéta közeledést jelző rendszer¹⁷;
 - integrált infracsapda/dipól patron szóró konténer;
 - infrazavaró berendezés¹⁸;
 - lézer besugárzásjelző rendszer¹⁹;

Szállítóhelikoptereken:

- Önvédelmi berendezések:
 - tehertérajtóba integrált géppuskák;

Harcihelikoptereken:

- Célkereső berendezések:
 - integrált célkereső/megjelölő rendszer²⁰;
 - éjszakai televíziós rendszer²¹;
 - gépszemélyzet éjszakai érzékelő berendezése²²;
 - lézer távolságmérő berendezés²³;
 - lézeres célmegjelölő rendszer²⁴;
 - FLIR.

⁹ Távolság-meghatározó Rendszer: Distance Measuring Equipment – a továbbiakban DME.

¹⁰ Műszeres leszállító rendszer: Instrument Landing System – a továbbiakban ILS.

¹¹ Éjjellátó berendezés/szemüveg: Night Vision Device/Goggle – a továbbiakban NVD/NVG.

¹² Infravörös érzékelő berendezés: Forward Looking Infrared –a továbbiakban FLIR;

¹³ Műholdas kommunikációs berendezés: Satellite Communication – a továbbiakban SATCOM.

¹⁴ Saját- ellenség felismerő rendszer: Identification Friend or Foe – a továbbiakban IFF.

¹⁵ Saját erőket követő rendszer: Blue Forces Tracking System.

¹⁶ Radar besugárzásjelző: Radar Warning Receiver – a továbbiakban RWR;

¹⁷ Rakéta közeledést jelző rendszer: Missile Warning System – a továbbiakban MWS.

¹⁸ Infrazavar berendezés: Infrared Jammer.

¹⁹ Lézer besugárzásjelző berendezés: Laser Warning System – a továbbiakban LWS.

²⁰ Integrált célkereső/megjelölő rendszer: Target Acquisition Designation System – a továbbiakban TADS.

²¹ Éjszakai televíziós rendszer: Low Light Television System – a továbbiakban LLTV.

²² Gépszemélyzet éjszakai érzékelő berendezése: Pilot's Night Vision Sensor – a továbbiakban PNVS.

²³ Lézer távolságmérő berendezés: Laser Rangefinder.

²⁴ Lézeres célmegjelölő rendszer: Laser Designator – a továbbiakban LD.

- Fegyverzet:
 - levegő-levegő fegyverzet: IR rakéta, IGLA-V, vagy levegő-levegő Stinger²⁵;
 - modern páncéltörő rakéta: AT-9 Vihr, vagy Hellfire;
 - egyéb feladatorientált fegyverzet.

A fenti felsorolásból eddig egyedül az éjjellátó képesség valósult meg két Mi-17 szállítóhelikopteren. Ezt, és a remélhetőleg a jövőben megvalósuló technikai fejlesztéseket követnie kell a szabályzatoknak, nem csak a szó szoros értelmében vett repüléstechnikai kiképzésben, hanem az alkalmazás terén, vagyis új harcászati fogások kialakítása terén is.

A Mi-24 harcihelikopter speciális képességei

A Mi-24 harcihelikopter rendelkezik olyan speciális képességekkel, amelyek alkalmassá teszik a típust számtalan másodlagos feladatra, amelyek nem tartoznak a klasszikus harcihelikopteres feladatkörbe, de szükségesek az összhaderőnemi műveletek sikere érdekében. Ezeket a képességeket húsz éven keresztül figyelmen kívül hagyták a műveleti tervezők, így nem is kerültek kiaknázásra. A képességek a következők:

- Tehertér: képessé teszi a típust, terhek személyek, sebesültek szállítására, így, ha korlátozott mértékben is, de helyettesíteni tudja a szállítóhelikoptereket az ilyen típusú feladatokban;
- Géppuska rögzítése a tehertérajtókon: megnöveli a túlélőképességet, valamint alkalmassá teszi a típust harci kutató-mentő feladatok és különleges műveleti feladatok végrehajtására;
- Külső függesztmények szállítási képessége: a Mi-24V típusú helikopter képes 2,4 t terhet külső függesztményként szállítani, így alkalmazható szállítási és katasztrófavédelmi feladatokban egyaránt;
- Hermetizált, túlnyomásos kabin: a világon egyedülállóan képessé teszi a típust szennyezett területen történő működésre;

A KIKÉPZÉS IRÁNYAI A FELADATOK FÜGGVÉNYÉBEN

Az országvédelem, a békeműveleti feladatok, a szövetségi eljárások követése és az aszimmetrikus hadviselés követelményei határozzák meg a helikopter alegységek feladatait, melyekre a kiképzést tervezni kell. Első lépésként ezeket a feladatokat pontosan meg kell határozni, hogy a kiképzés tervezhető legyen:

A harcihelikopter alegység feladatai²⁶

Elsődleges feladatok:

- az ellenség páncélozott és nem páncélozott harcjárműveinek, valamint élőerejének megsemmisítése;
- mélységi támadások végrehajtása, a szárazföldi csapatok hatókörének kiterjesztése érdekében;

²⁵ Levegő-levegő Stinger: Air-To-Air Stinger – a továbbiakban ATAS.

²⁶ MH 86. SZHB Szervezeti Működési Szabályzata valamint a MH 86. SZHB Állandó Működési Eljárásai, a szerző

- az ellenség megközelítési útvonalainak blokkolása;
- tűztámogatás;
- az ellenséges betörések megállítása;
- a manőverező, vagy álló erők szárnyainak védelme;
- a szárazföldi erők útvonalainak biztosítása;
- felderítés;
- fedező és biztosító feladatok.

Kiegészítő feladatok:

- légi mozgékonyaságú és harctámogató műveletek végrehajtása, vagy biztosítása;
- kis sebességű és kis magasságú légi célok elleni tevékenység;
- harci kutató-mentő műveletek részfeladatainak végrehajtása;
- különleges műveleti feladatok támogatása;
- sebesült kiemelés / szállítás, illetve a kiemelést végrehajtó helikopterek oltalmazása;
- szükség szerint kutató-mentő, valamint életmentő feladatok végrehajtása;
- természeti csapások, ipari katasztrófák következményeinek felszámolásában való részvétel.

A szállítóhelikopter alegység feladatai²⁷

Elsődleges feladatok:

- légimozgékonyaságú, ezen belül kiemelten légiroham műveletek végrehajtása;
- légiszállítású műveletek végrehajtása;
- CSAR részfeladatok végrehajtása;
- sebesült kiemelés és szállítás²⁸.

Kiegészítő feladatok:

- állami kutató-mentő szolgálat ellátása;
- egészségügyi kiürítési²⁹ feladatok végrehajtása;
- légi szállítási feladatok végrehajtása;
- különleges műveleti feladatok támogatása;
- természeti csapások, ipari katasztrófák következményeinek felszámolásában való részvétel;
- VIP szállítási feladatok ellátása.

Ezek a feladatok teljes egészében lefedik a szárazföldi csapatok igényeit, valamint az egyéb követelményeket, melyek a békeműveleti feladatok során megfogalmazódnak a helikopter alegységek felé. A legfontosabb változás a kiképzésben az, hogy azt a mindenkor harcfeladathoz kell igazítani, a tervezéstől a végrehajtásig. Kulcsfontosságú a törzsek kiképzése, az adott harcfeladat tervezésében.

kiegészítésével.

²⁷ MH 86. SZHB Szervezeti Működési Szabályzata valamint a MH 86. SZHB Állandó Működési Eljárásai, a szerző kiegészítésével.

²⁸ Sebesült kiemelés és szállítás: Casualty Evacuation – a továbbiakban CASEVAC.

²⁹ Egészségügyi kiürítés – Medical Evacuation; a továbbiakban MEDEVAC.

Az amerikai hadsereg alap kiképzési kézikönyve³⁰ határozza meg a kiképzés és harcfeladat kölcsönhatását: „Train as you fight, fight as you train”, vagyis úgy képezd ki erőidet, ahogy harcolni fognak, és úgy harcolj, ahogyan a kiképzést kaptad. Ezt az elvet kell mindig szem előtt tartanai a kiképzés tervezésekor.

A DOKTRINÁLIS HÁTTÉR SZÜKSÉGES FEJLESZTÉSE

A helikopteres műveletek egyik ma élő doktrínában sem szerepelnek érdemben, sem a Magyar Honvédség Légierő Doktrínában, sem a Magyar Honvédség Összhaderőnemi Doktrínában, sem a Magyar Honvédség Szárazföldi Műveleti Doktrínájában. Mivel a helikopterek mindkét haderőnem alárendeltségében, illetve feladataiban tevékenyen részt vesznek, célszerű mind a légierő, mind a szárazföldi csapatok műveleti doktrínájában szerepeltetni azokat. Ez jobb megoldás, mint egy külön helikopter műveletek doktrína létrehozása, amit csak azok nem fognak elolvasni, akiknek az érdekében a helikopterek tevékenykednek.

Meg kell alkotni a harci- és szállítóhelikopterek műveleti kézikönyveit, harcszabályzatait, amiben meg kell határozni azokat a feladatokat, amire a kiképzésnek fókuszálni kell.

Helikopter alegységszintű kiképzési programokat kell kidolgozni, az alkalmazási elveknek, és harcfeladatoknak megfelelő tartalommal, meghatározott értékelési szempontokkal.

A repülő kiképzés okmányait folyamatosan fejleszteni kell az alkalmazási feltételeknek megfelelően.

A HADERŐNEMI HOVATARTOZÁS KÉRDÉSE

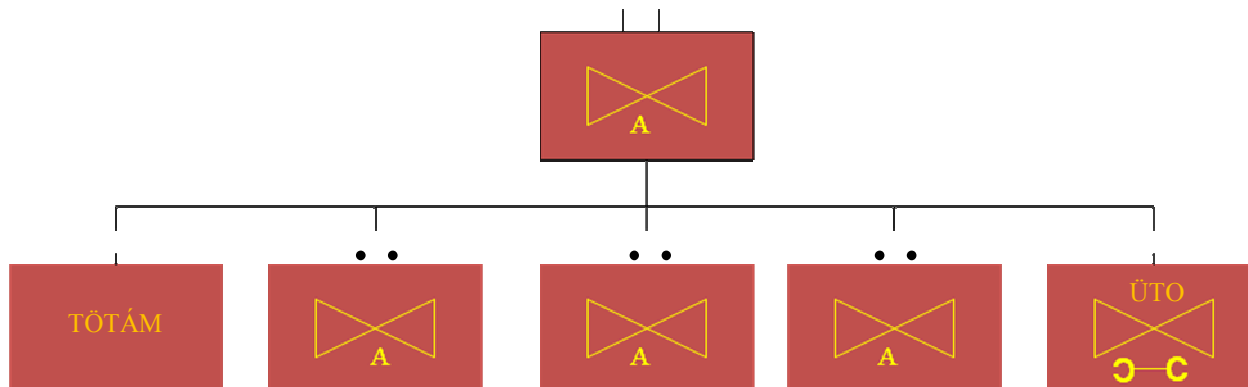
A Magyar Honvédség állományában, a helikopteres alakulatok az utóbbi másfél évtizedben – az Összhaderőnemi Parancsnokság megalakulásáig – légierő alárendeltségbe tartoztak, holott feladataiknak nagy része a szárazföldi csapatok támogatásának rendszerébe tartozik, sőt egyes esetekben azokat szárazföldi harcászati vezetés alatt hajtják végre. Gondoljunk csak a szárazföldi fegyveres készenléti szolgálatra, melyet a meghatározott könnyű lövész zászlóaljhoz átalárendelve hajtanak végre harci és szállítóhelikopter kötelékek. A MH ÖHP megalakulásával ez a kérdés szervezetileg okafogyottá vált, csupán a haderőnemi és a fegyvernemi sovinizmust kell legyőzni a sikeres együttműködés érdekében.

A HELIKOPTER ZÁSZLÓALJAK SZERVEZETI ÁTALAKÍTÁSA

A csak hajózó állományból álló alegység nem képes önállóan semmire, amit a harcfeladatok megkövetelnek. Az hosszú távon nem megoldás, hogy az előljáró alkalomszerűen biztosítja a szüksége kiszolgáló és biztosító elemeket. Kiképzési szempontból pedig kiemelten fontos, hogy a kiszolgáló támogató elemek szervezetileg is a helikopter zászlóaljak állományába tartozzanak. Az alábbi ábra

³⁰ FM 7-1 Battle Focused Training.

körvonalazza a helikopter (úgy a harci- mind a szállítóhelikopter) alegységek szükséges szervezeti felépítését:

A törzstámogató század minimálisan a következő elemekből kell, hogy álljon:

- FP szakasz;
- Ellátó és szállító szakasz;
- Vezetésbiztosító és híradó raj;
- FRISZ raj;
- Vegyivédelmi raj;
- Tűzszerész raj;
- Javító raj;
- Egészségügyi raj;
- Meteorológiai részleg;

Ebben a szervezeti felépítésben a zászlóalj képes az önálló településre, valamint az ott végrehajtott huzamosabb műveletekre. Kiképzési szempontból így összeállítható olyan terv, ami lefedi a zászlóalj teljes tevékenységi spektrumát, könnyen értékelhető, és megfelelően rugalmas.

MÓDSZERTANI HIÁNYOSSÁGOK KIKÜSZÖBÖLÉSE

A repülő kiképzésbe be kell építeni azokat az elemeket, melyek súlypontja a gépszemélyzetek közös tevékenységének megszervezése, szabályozása:

- a gépszemélyzet tagjai figyelem és feladatmegosztása a repülés minden fázisában;
- azokra a tevékenységekre szabályozása, amelyek elvonják a gépszemélyzet tagjainak figyelmét a helikopter vezetésétől, például célkutatás, fedélzeti rendszerek üzemeltetése stb.
- még nagyobb hangsúlyt kell fektetni a repülés közben előforduló különleges esetek megoldására gépszemélyzet szintjén;

Kiemelt figyelmet kell fordítani a gépszemélyzetek helyzetfelismerési képességének fejlesztésére, szituációs gyakorlatok útján. A kiképzés ezen része megköveteli korszerű szimulátorok alkalmazását, amit minden típus beszerzésének részévé kell tenni.

A helikopter zászlóaljok törzseinek olyan kiképzési programot kell összeállítani, mely biztosítja az összes harcfeladat megtervezésének képességét, mind alegységtörzsben, mind összekötőtiszként szárazföldi törzsbe beosztva.

ÖSSZEGZÉS

A Magyar Honvédség harci és szállítóhelikopter alegységeinek hatékony műveleti alkalmazása megköveteli a kiképzés fejlesztését és a harcfeladatokhoz történő igazítását. A felvázolt szempontok közül némelyik költséges ugyan, de elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy ezeket rendkívül hatékony és sokoldalú eszközöket megfelelően alkalmazzuk, kihasználva azok képességeit és kitolva korlátaikat. Át kell helyezni a hangsúlyt a repülőiskolás gondolkodásmódról, az alkalmazásközpontú megközelítésre. Ha így teszünk nem csak magasabb színvonalúvá, hanem költséghatékonyabbá is tehetjük kiképzésünket.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

- [1] Re-390 A Mi-24D helikopter harckiképzési utasítása 1977;
- [2] Re-1320 A Mi-8 helikopter kiképzési utasítása 1975;
- [3] Re-1407 Front és hadseregrepülők harci alkalmazása 1986;
- [4] FM 7-1 Battle Focused Training, Headquarters, Department of the Army, 2003;